

EUROPÆISK TILSYNSFØRENDE
FOR DATABESKYTTELSE

Årsberetning for 2005

Resumé

Postal address: rue Wiertz, 60 — B-1047 Brussels
Office: rue Montoyer, 63, Brussels, Belgium
E-mail: edps@edps.eu.int — Website: www.edps.eu.int
Tel. (32-2) 283 19 00 — Fax (32-2) 283 19 50

Årsberetning for 2005

Resumé¹

Indledning

Dette er et resumé af anden årsberetning fra Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS), der er en uafhængig myndighed oprettet for at sikre, at Det Europæiske Fællesskabs institutioner og organer overholder deres forpligtelser for så vidt angår den grundlæggende ret til beskyttelse af personoplysninger.

Mens 2004 var det første aktivitetsår, hvor den nye institution bogstaveligt talt blev opbygget (der blev bl.a. fundet passende kontorlokaler og de første ansættelsesfaser blev afsluttet), omfatter anden årsberetning et år med konsolidering. EDPS' tre hovedopgaver i henhold til forordning (EF) nr. 45/2001² - tilsyn, høring og samarbejde - blev yderligere specificeret og opnåede bred anerkendelse fra de berørte parter. Der blev oprettet en presseafdeling og gjort en indsats for at udvikle den eksterne kommunikation. Myndigheden er blevet lidt større som følge af nye ansættelser og tidsbegrænset bistand fra de første praktikanter.

Det skal understreges, at stadig flere EU-politikker er afhængige af en lovlig behandling af personoplysninger. Mange offentlige og private aktiviteter i et moderne samfund genererer i dag personoplysninger eller anvender sådanne oplysninger som input. Dette gælder naturligvis også EU-institutionerne og -organerne i deres administrative og politikformulerende rolle samt i forbindelse med gennemførelsen af deres politiske dagsorden. En effektiv beskyttelse af personoplysninger som en basal værdi, der ligger til grund for EU's politikker, bør betragtes som en forudsætning for en vellykket gennemførelse. EDPS vil fortsat handle ud fra disse overordnede betragtninger og forventer på sin side en positiv reaktion.

Tilsyn

EDPS' tilsynsfunktion består i at overvåge og sikre, at EU-institutioner og -organer overholder de eksisterende retsgarantier, når de behandler personoplysninger. EDPS supplerer i denne henseende de nationale databeskyttelsesmyndigheder, der fører tilsyn med databehandlingen i deres respektive medlemsstater. I 2005 var de vigtigste begivenheder i forbindelse med forbedringen af databeskyttelseskulturen i institutionerne og organerne følgende:

For det første blev der gjort en indsats for yderligere at udvikle institutionernes og organernes netværk af **databeskyttelsesansvarlige** (DPO'er). Disse personer har til opgave på uafhængig vis at sikre den interne anvendelse af forordning 45/2001. I november 2005 blev der udarbejdet et positionspapir om deres rolle i forbindelse med sikringen af forordningens overholdelse i praksis. Papiret blev sendt til EU-administrationens ledere, og det understreger, at DPO'erne er strategiske partnere for EDPS. Et af de vigtigste budskaber er, at alle organer skal udpege en DPO som det første vigtige skridt på deres vej mod overholdelsen af deres forpligtelser på databeskyttelsesområdet. Et andet vigtigt budskab er, at DPO'erne skal underrettes mere adækvat om behandling af personoplysninger i deres institution eller organ, og at de bør underrette EDPS om de behandlinger, der medfører særlige risici for de berørte personer og derfor bør underkastes forudgående kontrol.

¹ Den fulde ordlyd af årsberetningen for 2005 og alle referencedokumenterne kan downloades på vores websted, www.edps.eu.int. Der kan desuden bestilles trykte eksemplarer i sekretariatet ved henvendelse på følgende e-mail-adresse: edps@edps.eu.int.

² EFT L 8 af 12.1.2001, s. 1.

For det andet blev der afsat betydelige ressourcer til **forudgående kontrol** af behandlinger, der kan medføre særlige risici. Selv om denne aktivitet oprindeligt var beregnet på nye behandlinger før disses start, har størstedelen af de forudgående kontroller fundet sted efterfølgende, da mange af de eksisterende systemer blev taget i brug, før EDPS påbegyndte sine aktiviteter, eller før forordningen trådte i kraft.

I 2005 blev der afgivet 34 udtalelser om sager vedrørende forudgående kontrol, hvoraf 30 vedrørte eksisterende systemer i forskellige institutioner og organer. I andre sager var der tale om høringer om behovet for forudgående kontrol eller tilfælde, hvor der ikke blev foretaget forudgående kontrol, men som stadig gav anledning til bemærkninger. EDPS har fastlagt en række tematiske prioriteter som rettesnor for den forudgående kontrol, navnlig patientjournaler, personalebedømmelser, disciplinære procedurer, sociale myndigheder og elektronisk overvågning. Ved udgangen af 2005 var der 29 anmeldelser under behandling, og der forventes mange flere i den nærmeste fremtid. Institutionerne og organerne er blevet opfordret til at indgive deres anmeldelser med henblik på forudgående kontrol senest i foråret 2007.

For det tredje modtog EDPS sidste år 27 **klager**, hvoraf kun fem blev antaget og yderligere undersøgt. I praksis falder langt de fleste af de modtagne klager uden for EDPS' kompetenceområde. I sådanne tilfælde orienteres klageren generelt og henvises eventuelt til et mere passende alternativ. For så vidt angår behandling af klager inden for EDPS' kompetenceområde, har EDPS været i kontakt med Den Europæiske Ombudsmand for at undersøge mulighederne for et samarbejde i den nærmeste fremtid.

For det fjerde blev der lagt meget energi i udarbejdelsen af et baggrundsdokument om, hvordan de to grundlæggende rettigheder **aktindsigt** og **databeskyttelse** forholder sig til hinanden i EU-institutionerne og -organerne. Arbejdet med et andet dokument vedrørende anvendelse af **elektronisk kommunikation** er påbegyndt, og dette dokument vil blive offentliggjort medio 2006.

Endelig blev der forberedt en række aktiviteter vedrørende det fælles tilsyn med **Eurodac** (det fingeraftrykssystem, der anvendes i forbindelse med asylprocedurer i EU). EDPS er tilsynsmyndighed for den centrale enhed, mens de nationale databeskyttelsesmyndigheder er ansvarlige for at tilse anvendelsen af Eurodac i deres respektive medlemsstater. EDPS var grundlæggende tilfreds med resultaterne af inspektionernes første fase.

Høring

EDPS' høringsfunktion består i at rådgive fællesskabsinstitutioner og -organer om alle spørgsmål vedrørende beskyttelse af personoplysninger og navnlig om forslag til lovgivning, der har betydning for databeskyttelse.

Et dokument om **den rådgivende rolle**, der blev præsenteret i marts 2005, beskriver denne funktion. Det understreges heri, at rådgivningsopgaven er meget bred, hvilket efterfølgende er blevet bekræftet af Domstolen. Dokumentet beskriver også den grundlæggende fremgangsmåde i forbindelse forslag til lovgivning, der har betydning for databeskyttelse, og den proceduremæssige rolle, som EDPS spiller i de forskellige faser af lovgivningsprocessen. Dokumentet blev godt modtaget, og Europa-Kommissionen gør god brug af EDPS, der fremkommer med uformelle bemærkninger til udkast til forslag, inden de sendes til formel høring. Alle formelle udtalelser offentliggøres og forelægges som oftest et relevant udvalg i Europa-Parlamentet og/eller den kompetente arbejdsgruppe i Rådet og tages systematisk i betragtning gennem hele lovgivningsprocessen.

EDPS afgav seks formelle **udtalelser** i 2005, der tydeligt afspejler de relevante emner, der er på

den politiske dagsorden i Kommissionen, Parlamentet og Rådet. De vigtigste var:

- udveksling af personoplysninger under EU's tredje søjle (politisamarbejde og retsligt samarbejde i straffesager),
- udvikling af større informationssystemer, f.eks. visuminformationssystemet (VIS) og anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II), og
- det meget kontroversielle spørgsmål om obligatorisk opbevaring af data vedrørende elektronisk kommunikation til brug for retshåndhavende myndigheder.

EDPS rådgiver også om **administrative foranstaltninger** og mere præcist om institutioners og organers gennemførelsesbestemmelser på databeskyttelsesområdet. Dette giver god mulighed for mere strukturelt at påvirke den måde, hvorpå databeskyttelsespolitikker gennemføres. Der blev ydet rådgivning om de specifikke gennemførelsesbestemmelser om DPO'ers rolle.

For første gang gjorde EDPS desuden brug af muligheden for at **indtræde i retstvister indbragt for Domstolen**, der vedrører vigtige spørgsmål angående databeskyttelse. Sagerne drejede sig om videregivelse af PNR-oplysninger om flypassagerer til USA, og EDPS indtrådte i sagerne til støtte for Parlamentets konklusioner, der kræver Kommissionens og Rådets afgørelser vedrørende dette spørgsmål annulleret.

Samarbejde

EDPS' samarbejdsfunktion omfatter samarbejde med nationale tilsynsmyndigheder og tilsynsorganer under EU's tredje søjle med henblik på at forbedre sammenhængen i beskyttelsen af personoplysninger.

Artikel 29-gruppen vedrørende Beskyttelse af Personoplysninger udgør en meget vigtig platform for samarbejdet med de nationale tilsynsmyndigheder; gruppen, som EDPS er fuldgældigt medlem af, blev oprettet ved direktiv 95/46/EF med henblik på at rådgive Kommissionen og udvikle harmoniserede databeskyttelsespolitikker. EDPS og gruppen afgav separate udtalelser om en række vigtige forslag til lovgivning. I disse tilfælde har EDPS set med tilfredshed på nationale kollegers generelle støtte samt yderligere bemærkninger, der kan føre til bedre databeskyttelse.

Samarbejdet med **tilsynsmyndigheder under tredje søjle** (f.eks. tilsynsmyndigheder for Schengen, toldanliggender, Europol og Eurojust, som normalt består af repræsentanter for de nationale tilsynsmyndigheder) har i vid udstrækning været koncentreret om forberedelsen af fælles holdninger med henblik på udvikling af en hårdt tiltrængt generel ramme for databeskyttelse under EU's tredje søjle. Der har desuden fundet drøftelser sted om en ny tilsynsordning for SIS II, der skal være baseret på et tæt samarbejde mellem nationale tilsynsmyndigheder og EDPS.

EDPS har deltaget aktivt i samarbejdet i forbindelse med datatilsynsmyndigheders **europæiske og internationale konferencer** og har haft formandskabet ved forskellige møder.

I september 2005 var EDPS sammen med Europarådet og OECD vært for en workshop om databeskyttelse i **internationale organisationer**. Selv om internationale organisationer ofte ikke er omfattet af national lovgivning, herunder love om databeskyttelse, bør de tilslutte sig de universelle principper for databeskyttelse, da disse organisationer i mange tilfælde også behandler følsomme oplysninger.

Ekstern kommunikation

I 2005 var der særligt fokus på udvikling af en **informationsstrategi**, der kan yde passende støtte til EDPS' strategiske roller. Øget bevidsthed om databeskyttelse generelt og om EDPS' roller og aktiviteter i særdeleshed er en vigtig forudsætning for effektivitet i forbindelse med tilsyn, høring

og samarbejde. I informationsstrategien skelnes der mellem forskellige målgrupper i forhold til de forskellige roller:

- Tilsyn: de registrerede, navnlig EU-ansatte (fordi det er oplysninger om dem, der behandles) samt DPO'er og registeransvarlige, fordi de er ansvarlige for databehandlingssystemerne.
- Høring: EU-lovgiveren; Kommissionen, Parlamentet og Rådet med fokus på specifikke GD'er, udvalg og arbejdsgrupper
- Samarbejde: Artikel 29-gruppen vedrørende Beskyttelse af Personoplysninger og andre relevante samarbejdsfora, f.eks. de fælles tilsynsførende organer under tredje søjle og de europæiske og internationale databeskyttelseskonferencer.

EDPS har også brugt ressourcer på forbedring af **informations- og kommunikationsværktøjerne**. I 2005 blev en generel oplysningskampagne i alle EU-institutioner og -organer samt alle medlemsstater fulgt op med oprettelse af en presstjeneste, regelmæssig udsendelse af et nyhedsbrev, udvikling af et nyt logo og en ny designlinje; der vil desuden snart blive oprettet et nyt websted, der bliver EDPS' vigtigste kommunikationsværktøj.

Ressourcer

Budgetmyndighederne afsatte **budgetmidler** til konsolidering af og en mindre vækst i organisationen under hensyn til behovet for at løse presserende tilsyns- og høringsopgaver vedrørende databeskyttelse i størstedelen af institutionerne og organerne. Der blev navnlig arbejdet med udvikling af de **menneskelige ressourcer**, og der blev opnået vigtige resultater, både inden for rekruttering generelt og inden for særlige programmer for praktikophold og udstationering af nationale eksperter.

I den forbindelse kan man vanskeligt overvurdere betydningen af den **administrationsaftale**, der i 2004 blev indgået med Kommissionen, Parlamentet og Rådet, og som har gjort det muligt for EDPS at modtage bistand udefra, når der er behov for det, og at bruge størstedelen af ressourcerne på de primære aktiviteter. Det er derfor meget vigtigt, at denne aftale videreføres efter de første tre år.

Perspektiver

Kommissionen søger at fremme et europæisk informationssamfund baseret på innovation, kreativitet og inklusion. Et sådant samfund forudsætter tre centrale **teknologiske trends**: næsten ubegrænset båndbredde, uendelig lagringskapacitet og allestedsnærværende netforbindelser, hvilket naturligvis vil få betydning for databeskyttelsen. Databeskyttelse vil komme til at indgå i en ny sammenhæng: nye behandlingsformer, f.eks. internettjenester, og nedbrydning af de traditionelle teknologiske barrierer (effektbegrænsninger, begrænset transmissionsrækkevidde, isolerede data osv.). Dette illustreres tydeligt ved den stigende anvendelse af RFID-mærker og den massive udvikling af kommunikationsnet, hvilket har vidtrækkende konsekvenser:

- alle mærkede genstande bliver bærere af personlige oplysninger
- intelligente genstande, som den enkelte bærer på sig, er hele tiden "til stede" og "aktive"
- enorme mængder lagrede data tilføres hele tiden nye data.

Blandt de nye og fremspirende teknologier, der vil få betydning for databeskyttelse, kan nævnes:

- **RFID**: en lovende og udfordrende teknologi, der kommer til at spille en central rolle i såkaldte intelligente omgivelser.

- **Intelligente omgivelser:** beskyttelse af privatlivets fred og databeskyttelse bør indgå i udformningen af sådanne omgivelser, så teknologien er under kontrol og efterfølgende vil kunne opnå udbredt accept.
- **Identitetsstyringssystemer:** et centralt (delvist biometrisk baseret) element i nye e-forvaltningstjenester, der vil kræve passende standarder.
- **Anvendelse af biometrik:** der bør fastsættes fælles krav baseret på biometrikkens iboende følsomme karakter.

Der er sket en række nye **udviklinger vedrørende politikker og lovgivning**; der er f.eks. fokus på aktiviteter inden for politimæssigt og retsligt samarbejde, og der er en generel tendens til at øge udvekslingen af oplysninger mellem EU-medlemsstaternes retshåndhævende myndigheder. En anden udviklingstendens består i at udvide de retshåndhævende myndigheders (herunder også ofte Europols) efterforskningsbeføjelser ved at give dem adgang til databaser, der ikke oprindeligt blev udviklet med retshåndhævelse for øje. Dette bekræfter, at der er behov for en samlet retlig ramme for beskyttelse af personoplysninger under tredje søjle, uafhængigt af godkendelsen af forslaget om tilgængelighedsprincippet, som det fremgår af EDPS' udtalelse om databeskyttelse under tredje søjle.

Ved udgangen af 2005 påbegyndte Kommissionen revisionsprocessen vedrørende rammebestemmelserne for elektronisk kommunikation og elektroniske tjenester, herunder revisionen af direktiv 2002/58, som EDPS vil følge tæt.

Det er klart, at EDPS' dagsorden som lovgivningsmæssig rådgiver i vid udstrækning er bestemt af Kommissionens arbejdsprogram. Det er overvejende sandsynligt, at fokus på mellemlang og lang sigt delvis vil ændre sig i retning af:

- velfærdstemaet, hvor EDPS vil følge yderligere initiativer i retning af udviklingen af det europæiske informationssamfund.
- sikkerhedstemaet, hvor EDPS vil følge den teknologiske udvikling, f.eks. inden for biometrik, og det stigende pres på offentlige og private registeransvarlige for at tillade adgang til databaser til retshåndhævelsesformål. I denne forbindelse præsenterede Kommissionen som et nøgleinitiativ politiets adgang til databaser med henblik på kontrol af de ydre grænser.

Mål for 2006

EDPS har derfor følgende prioriteter for 2006:

- Støtte til DPO-netværket, herunder bilaterale evalueringer af fremskridt med hensyn til underretninger, idet det tilstræbes, at underretninger vedrørende eksisterende behandlinger afsluttes senest i foråret 2007.
- Fortsat forudgående kontrol og færdiggørelse af kontroller, der vedrører eksisterende behandlinger inden for de tematiske prioriteter.
- E-overvågning og trafikoplysninger: udstedelse af retningslinjer for behandling af personoplysninger vedrørende anvendelse af elektroniske kommunikationsnet.
- Personlige dokumenter vedrørende personale: udstedelse af retningslinjer for indhold og tidsrum for bevaring heraf.
- Videregivelse til tredjelande: udstedelse af retningslinjer for videregivelse af personoplysninger til tredjelande, internationale organisationer og europæiske organer, der falder uden for anvendelsesområdet for forordning 45/2001 og direktiv 95/46/EF
- Tilsyn med Eurodac: grundig sikkerhedskontrol af Eurodacs centrale database.
- Rådgivning vedrørende forslag til lovgivning: konsolidering og yderligere udvikling af

EDPS' rolle og afgivelse af udtalelser om forskellige emner.

- Indtræden i retstvister: overvejelse af indtræden i sager, der berører spørgsmål vedrørende databeskyttelse.
- Anden version af webstedet: igangsættes medio 2006.
- Ressourceudvikling: forlængelse af den eksisterende administrationsaftale med Kommissionen, Parlamentet og Rådet og udvidelse af kontorarealet, så det svarer til de nuværende behov og de forventede personaleudvidelser.